

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 176/2013-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti W. spol. s r. o., R., zastúpenej Advokátskou kanceláriou F., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. F. N., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných ľudských práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 26 Cob/89/2011-296 z 12. januára 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Obdo 28/2012-335 z 31. augusta 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti W. spol. s r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. decembra 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti W. spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“,

v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 26 Cob/89/2011-296 z 12. januára 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Obdo 28/2012-335 z 31. augusta 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou z 2. februára 2009 domáhala zaplatenia náhrady majetkovej ujmy za obmedzenie užívania pozemkov v zmysle § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov [vodný zákon (ďalej aj „zákon o vodách“)], ktorá jej mala vzniknúť v dôsledku obmedzení v ochranných pásmach vodných zdrojov v roku 2005. Sťažovateľka uplatňovanú majetkovú ujmu vyfakturovala žalovanému (Z., a. s.) 21. mája 2007.

Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 23 Cb/179/2009-239 z 21. februára 2011 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) konanie v časti zaplatenia sumy 246,70 € vzhľadom na späťvzatie žaloby v tejto časti sťažovateľkou zastavil a jej žalobu ako nedôvodnú zamietol s poukazom na to, že nepostupovala pri uplatnení svojho nároku v súlade s nariadením vlády Slovenskej republiky č. 438/2005 Z. z. o podrobnostiach obsahu žiadosti o úhradu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku a o spôsobe výpočtu náhrady (ďalej aj „nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z.“), keďže si tento nárok u povinnej osoby neuplatnila žiadosťou a nepredložila všetky prílohy vyžadované nariadením vlády č. 438/2005 Z. z. na priznanie náhrady. Prílohu žiadosti totiž podľa okresného súdu tvorí aj identifikácia parciel podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, kópia katastrálnej mapy alebo geometrický plán a znalecký posudok o výpočte náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania. Okresný súd na základe uvedeného dospel k názoru, že

sťažovateľka nie je aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby podľa § 32 ods. 6 a 8 zákona o vodách. Sťažovateľka sa proti napadnutému rozsudku okresného súdu, a to proti jeho výroku, ktorým bola jej žaloba zamietnutá, odvolala.

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 23 Cb/179/2009-239 z 21. februára 2011 v napadnutej časti v zmysle § 219 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ako vecne správny. Stotožnil sa s dôvodmi prvostupňového rozsudku a na zdôraznenie jeho správnosti doplnil ďalšie dôvody poukazujúce na to, prečo nie je podľa jeho názoru sťažovateľka aktívne legitimovaná na náhradu majetkovej ujmy podľa § 36 ods. 6 zákona o vodách. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie.

Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné, dôvodiac, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu jej nebola odňatá možnosť konať pred súdom a nebol daný ani iný dôvod prípustnosti dovolania.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu a proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou navrhuje, aby ju ústavný súd prijal na ďalšie konanie a aby vo veci samej následne rozhodol, že týmito rozhodnutiami boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Námietky sťažovateľky smerujú voči ťažiskovému dôvodu, pre ktorý bola jej žaloba v konaní pred všeobecnými súdmi zamietnutá, pričom tento nedostatok nebol podľa sťažovateľky napravený ani najvyšším súdom. Sťažovateľka konkrétne tvrdí, že jej nárok na náhradu majetkovej ujmy sa nemal posudzovať podľa nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z., keďže príslušné ustanovenie zákona o vodách v znení účinnom pre konanie pred

všeobecnými súdmi [t. j. v znení platnom do 31. mája 2010, teda do účinnosti zákona č. 134/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon); ďalej len „zákon č. 134/2010 Z. z.“] neodkazovalo na predmetné nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z., ktoré je navyše vydané na vykonanie iného zákona [zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)]. Preto nemal byť ani nárok na náhradu sťažovateľky na náhradu majetkovej ujmy odmietnutý z toho dôvodu, že žalobe nepredchádzalo podanie žiadosti podľa nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z. Podľa sťažovateľky je takýto postup a napadnutý rozsudok krajského súdu vyznačujúci sa arbitrárnosťou a nedostatočným odôvodnením, ktorého nedostatky neboli odstránené ani napadnutým uznesením najvyššieho súdu, príliš formalistickým spôsobom aplikácie práva, a preto je v rozpore s jej v sťažnosti označenými právami.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú

neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľky namietajúcej porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 vety prvej dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej

judikatúry ústavného súdu nemožno vidieť medzi základným právom v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto sa ich porušenie skúma spoločne. Obdobné platí aj pre základné právo podľa čl. 36 ods. 1 listiny.

1. K namietanému porušeniu v petite sťažnosti označených práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom krajského súdu

Krajský súd v napadnutom rozsudku vychádzal z toho, že nárok na náhradu majetkovej ujmy za obmedzenie obhospodarovania je osobitným nárokom, ktorý sa uplatňuje formalizovaným postupom, a na určenie formy žiadosti o náhradu ujmy a jej príloh je rozhodujúce nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z. Keďže dospel k názoru, že sťažovateľka podmienky a náležitosti žiadosti o náhradu podľa nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z. nesplnila, napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.

Predmetom sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu je nesúhlas sťažovateľky so spôsobom, akým sa krajský súd vysporiadal s aplikovateľnosťou nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z., vykonávacieho predpisu k zákonu o ochrane prírody a krajiny a tiež o podrobnostiach na uplatnenie nároku podľa § 32 ods. 6 zákona o vodách.

Sťažovateľka v podstate krajskému súdu vyčíta niekoľko zásadných pochybení. Predovšetkým zastáva názor, že krajský súd uplatnil § 32 ods. 6 zákona o vodách v znení, ktoré nebolo rozhodujúce na posúdenie jej nároku, a tým mal nesprávne aplikovať nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z., hoci to znenie § 32 ods. 6 zákona o vodách, ktoré sa podľa sťažovateľky na vec vzťahuje, odkazovalo vo forme poznámky pod čiarou na predchádzajúci vykonávací predpis – na nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 184/2003 Z. z. podrobnostiach obsahu žiadosti o úhradu náhrady za obmedzenie (ďalej aj „nariadenie vlády č. 184/2003 Z. z.“ alebo „predchádzajúce“, resp. „zrušené nariadenie“). Navyše, v znení § 32 ods. 6 zákona o vodách účinného v relevantnom čase podľa sťažovateľky bola uvedená poznámka pod čiarou odkazujúca na vykonávací predpis vydaný na vykonanie iného zákona ako je zákon o vodách (odkaz na zákon o ochrane prírody

a krajiny). V neposlednom rade sťažovateľka uvádza, že poznámka pod čiarou v § 32 ods. 6 zákona o vodách v tom znení, ktoré sa malo použiť na riešenu vec, odkazovala iba na tie časti nariadenia vlády č. 184/2003 Z. z., ktoré upravujú spôsob výpočtu náhrady ujmy, nie však na tú jeho časť, ktorá upravuje náležitosti žiadosti o náhradu majetkovej ujmy. Okrem toho sťažovateľka poukazuje na nedostatky odôvodnenia, z ktorého nemá byť podľa nej zrejmé, aké prílohy k svojej žiadosti podľa krajského súdu nepriložila.

Podľa § 61 ods. 11 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení rozhodnom pre spor pred všeobecnými súdmi podrobnosti o obsahu žiadosti o úhradu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania a spôsob výpočtu náhrady ustanoví vláda nariadením.

Obsah žiadosti a spôsob výpočtu náhrady za obmedzenie bol pôvodne ustanovený nariadením vlády č. 184/2003 Z. z. Odkaz na toto nariadenie bol obsiahnutý aj v § 32 ods. 6 zákona o vodách v znení, ktoré malo byť podľa sťažovateľky rozhodujúce v danej veci, a to pri určení rozsahu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania. Podľa sťažovateľky (a tiež podľa najvyššieho súdu) mal krajský súd aplikovať znenie § 32 ods. 6 zákona o vodách účinné do 31. mája 2010 (do nadobudnutia účinnosti novely zákona o vodách, a to zákonom č. 134/2010 Z. z.), ktorého znenie bolo takéto:

„Za preukázané obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov patrí vlastníkovi pozemkov náhrada majetkovej ujmy v primeranom a preukázateľnom rozsahu, ktorú je povinný poskytnúť na jeho žiadosť ten, kto odoberá vodu, alebo ten, kto žiada o povolenie na odber vody z vodárenského zdroja; pri vodárenskej nádrži vlastník alebo stavebník vodnej stavby slúžiacej na vzdúvanie vody vo vodárenskej nádrži. Majetkovú ujmu možno uhradiť na základe dohody o určení výšky za ročné, prípadne dlhšie obdobie alebo dohody o jednorazovej náhrade. Ak sa nedosiahne dohoda, výška majetkovej ujmy sa určí na základe znaleckého posudku podľa osobitného predpisu.⁴⁶⁾...“ Poznámka pod čiarou č. 46 znie: *„§ 2 až 4 a prílohy č. 1 až 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 184/2003 Z. z. o podrobnostiach obsahu žiadosti o úhradu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania a o spôsobe výpočtu náhrady.“*

Neskôr, s účinnosťou od 1. októbra 2005 bolo nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 184/2003 Z. z. nahradené novým nariadením vlády č. 438/2005 Z. z. o podrobnostiach obsahu žiadosti o úhradu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku a o spôsobe výpočtu náhrady. V znení § 32 ods. 6 zákona o vodách ale spočiatku nebola táto zmena reflektovaná a naďalej obsahoval odkaz vo forme poznámky pod čiarou na predchádzajúce nariadenie. Zmena poznámky pod čiarou bola uskutočnená až novelizáciou zákona o vodách, a to zákonom č. 134/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) s účinnosťou od 1. júna 2010.

Krajský súd v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku uvádza neskoršie znenie § 32 ods. 6 zákona o vodách (účinné od 1. júna 2010), podľa ktorého *„Za preukázané obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov patrí vlastníčkovi pozemkov náhrada majetkovej ujmy v primeranom a preukázateľnom rozsahu, ktorú je povinný poskytnúť na jeho žiadosť^{45a)} ten, kto odoberá vodu, alebo ten, kto žiada o povolenie na odber vody z vodárenského zdroja; pri vodárenskej nádrži vlastníč alebo stavebník vodnej stavby slúžiacej na vzdúvanie vody vo vodárenskej nádrži. Majetkovú ujmu možno uhradiť na základe dohody o určení výšky za ročné, prípadne dlhšie obdobie alebo dohody o jednorazovej náhrade. Ak sa nedosiahne dohoda, výška majetkovej ujmy sa určí na základe znaleckého posudku podľa osobitného predpisu.⁴⁶⁾...“*. Poznámka pod čiarou č. 45a znie: *„§ 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 438/2005 Z. z. o podrobnostiach obsahu žiadosti o úhradu náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemku a o spôsobe výpočtu náhrady.“* Poznámka pod čiarou č. 46 znie: *„Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 438/2005 Z. z.“*

Rozdiel medzi uvedenými zneniami § 32 ods. 6 zákona o vodách, ktorý považuje sťažovateľka za zásadný pre správne rozhodnutie vo veci, spočíva iba v doplnení poznámky pod čiarou č. 45a) a zmene textu poznámky pod čiarou na č. 46.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že krajský súd aplikoval ustanovenie právneho predpisu v znení, ktoré nebolo účinné k času rozhodnému pre spor, považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že odlišnosť znenia predpisu, ktoré krajský súd aplikoval, od toho, ktoré podľa sťažovateľky (a aj najvyššieho súdu) aplikovať mal, spočíva iba v poznámke pod čiarou. Ústavný súd preto považoval za potrebné vysporiadať sa s významom poznámky pod čiarou pre aplikáciu právneho predpisu.

Podľa legislatívno-technických pokynov uvedených v prílohe č. 2 k legislatívnym pravidlám (uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 511 z 18. decembra 1996 k návrhu legislatívnych pravidiel tvorby zákonov publikované pod č. 19/1999 Z. z.), ako aj podľa legislatívno-technických pokynov uvedených v prílohe č. 5 k legislatívnym pravidlám vlády Slovenskej republiky (schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 352 z 25. mája 2010) majú poznámky pod čiarou iba informatívnu hodnotu a nie sú súčasťou normatívneho textu.

Z uvedeného vyplýva, že znenie toho istého ustanovenia zákona účinného v čase podľa sťažovateľky rozhodujúcom pre jej vec a znenie, na ktoré sa krajský súd v napadnutom rozsudku odvolával, nemajú rozdielny normatívny obsah. Rovnako nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z. už bolo v čase podávania návrhu účinné, ale nebol naň v dotknutom ustanovení zákona o vodách odkaz. V podstate preto po normatívnej stránke neexistuje rozdiel medzi právnym stavom (zákon o vodách a nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z.), z ktorého krajský súd pri svojom rozhodovaní vychádzal, a právnym stavom, na ktorý poukazuje sťažovateľka.

Citácia právnej normy v nesprávnom znení predstavuje nepochybne pochybenie všeobecného súdu, avšak v okolnostiach danej veci išlo len o poznámku pod čiarou, ktorá nemá normatívny význam, a preto toto pochybenie nemohlo mať podľa názoru ústavného súdu vplyv na rozhodnutie v merite veci, keďže príslušné ustanovenie zákona o vodách bolo správne aplikované.

Kľúčová úvaha krajského súdu (a aj okresného súdu v prvostupňovom rozhodnutí) síce nie je v odôvodnení napadnutého rozsudku jednoznačne vyslovená, ale v podstate je založená na tom, že nárok na náhradu za preukázané obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov podľa § 32 ods. 6 zákona o vodách je špeciálnym prípadom nároku na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania pozemkov vyplývajúceho z rozhodnutia o ochrannom pásme podľa § 61 zákona o ochrane prírody a krajiny. Tento nárok má byť uplatnený osobitným formálnym spôsobom, pričom, ako krajský súd výslovne uviedol, požiadavka na tento formálny spôsob uplatnenia nároku je vyjadrená aj v § 32 ods. 6 zákona o vodách („*povinný poskytnúť na jeho žiadosť*“). Ústavný súd nepovažuje predmetnú podstatu úvahy za svojvoľnú ani za zjavne neodôvodnenú, keďže už aj v pôvodnom znení § 32 ods. 6 zákona o vodách bol uvedený odkaz na (medzitým nahradený) vykonávací predpis k zákonu o ochrane prírody a krajiny, a aj preto môže byť zákon o ochrane prírody a krajiny v otázke nároku na náhradu ujmy spôsobenej obmedzením užívania v dôsledku rozhodnutia o ochrannom pásme považovaný za všeobecnú úpravu nároku (*lex generalis*) a zákon o vodách za predpis osobitný (*lex specialis*).

Z tohto dôvodu sa ústavný súd nestotožnil ani s námietkou sťažovateľky, že by krajský súd aplikovaním nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z. ako vykonávacieho predpisu k zákonu o ochrane prírody a krajiny aj na situáciu upravenú v zákone o vodách pristúpil k nepovolenej analogickej aplikácii vykonávacieho predpisu na prípad, ktorý nespadá do jeho pôsobnosti.

Ústavný súd pritom zohľadnil aj svoju judikatúru, podľa ktorej treba za dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, ku ktorým reálne došlo, ako aj ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, porušenie ktorých sa namieta (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09), vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou garantovaných právach.

K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, teda nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 460/2010, IV. ÚS 276/2011). Pochybenie krajského súdu vzhľadom na uvedené nemôže podľa názoru ústavného súdu predstavovať takú intenzitu, ktorá by bola spôsobilá zasiahnuť do podstaty v sťažnosti označených práv sťažovateľky.

Výklad krajského súdu, podľa ktorého sa na náhradu za obmedzené užívanie použije nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z., hoci podľa aplikovateľného § 32 ods. 6 zákona o vodách na použitie tohto predpisu nie je odkaz vo forme poznámky pod čiarou, nepochybne nie je jediným možným výkladom § 32 ods. 6 zákona o vodách v znení pred 1. júnom 2010, avšak ústavný súd ho nepovažuje za svojvoľný a ani taký, ktorý by bol v rozpore s účelom a zmyslom tohto ustanovenia. Krajský súd svoj záver podľa názoru ústavného súdu odôvodnil ústavne udržateľným spôsobom.

Ústavný súd sa nestotožnil ani s námietkou sťažovateľky, že krajský súd v napadnutom rozsudku neuviedol, ktoré prílohy žiadosti podľa nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z. považuje za chýbajúce, a navyše, podľa sťažovateľky niektoré z príloh ani nebolo možné predložiť, a teda nemali byť ani vyžadované. Krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, že sťažovateľka nepodala žiadosť v písomnej podobe, resp. nepreukázala, že by ju bola podala ústne spolu so všetkými vyžadovanými prílohami. Okrem toho, vzhľadom na to, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku plne stotožnil s dôvodmi rozsudku okresného súdu, je potrebné prihliadať aj na odôvodnenie prvostupňového rozsudku. Odôvodnenie rozsudku okresného súdu pritom obsahuje ustálený skutkový stav, z ktorého vyplýva, aké podklady sťažovateľka predložila, ako aj uvedenie zoznamu podkladov, ktoré okresný súd považoval za potrebné priložiť k žiadosti. Ústavný súd preto považuje odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu (v spojitosti s rozsudkom okresného súdu) za ústavne konformné.

Rovnaký záver platí aj vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že krajský súd doplnil dôvody rozhodnutia, čo viedlo k „prekvapivosti“ napadnutého rozsudku pre sťažovateľku, a tým jej aj odňal možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam relevantným na rozhodnutie. V tejto súvislosti je podstatné, že krajský súd sa plne stotožnil s dôvodmi rozsudku prvostupňového súdu a ďalšie odôvodnenie doplnil iba s cieľom zvýšenia presvedčivosti rozhodnutia.

K inému výsledku nevedie ani námietka sťažovateľky, že napadnutým (meritórnym) rozsudkom krajského súdu jej bola odňatá možnosť uplatniť si nárok na náhradu ujmy, a to aj do budúcnosti, vzhľadom na zásadu právoplatne rozhodnutej veci. Nepreukázanie predpokladov nároku nemôže byť podľa názoru ústavného súdu považované za odňatie možnosti uplatnenia si nároku na náhradu škody. Zároveň ústavný súd nemôže predpokladať, ako bude iný všeobecný súd v prípadnom inom konaní o náhradu škody (napríklad po splnení formálnych požiadaviek nariadenia vlády č. 438/2005 Z. z.) posudzovať účinky zásady *res iudicata* na účely iného súdneho konania po splnení ostatných predpokladov uplatnenia si nároku na náhradu škody.

Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že ani napriek námietkam sťažovateľky nie je dôvod spochybniť ústavnú konformitu záverov, ku ktorým sa krajský súd v napadnutom rozsudku priklonil.

Ústavný súd napokon dodáva, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnosti nie je do detailov preskúmať prípad z pozície v okolnostiach daného prípadu aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revízií napadnutý rozsudok so zámerom „vylepšiť“ jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu, po zistení, že tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť konformitu záverov napadnutého rozsudku krajského súdu s ústavou.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny ani

právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by indikovala, že v danej veci mohlo dôjsť k ich porušeniu.

Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), súčasťou ktorej je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. čl. 11 ods. 1 listiny, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy (IV. ÚS 326/07).

Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu v petite sťažnosti označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podstatou sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je nesúhlas sťažovateľky s tým, ako najvyšší súd posúdil a odôvodnil neprípustnosť jej dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu podľa § 237 písm. f) OSP.

Podľa sťažovateľky *«Najvyšší súd SR v Uznesení NS pri posudzovaní namietanej „nečakanosti, resp. prekvapivosti“ napadnutého odvolacieho Rozsudku KS síce na jednej strane súhlasil s tvrdením Sťažovateľa, že odvolací Krajský súd v Nitre v Rozsudku KS aplikoval nesprávne znenie Vodného zákona, no na strane druhej bagatelizoval túto okolnosť s poukazom na skutočnosť, že NV č. 438/2005 nadobudlo účinnosť už dňa*

01. 10. 2005 (ergo ešte pred tým, ako Sťažovateľ vystavil faktúru č. 1407024 zo dňa 21. 05. 2007 a rovnako tak pred tým, ako Sťažovateľ podal žalobu vo vedenom súdnom konaní). Najvyšší súd SR v Uznesení NS pritom žiadnym relevantným spôsobom nereflektoval na uvádzanú kruciálnosť aplikácie správneho znenia Vodného zákona a jej právnych dôsledkov pre posudzovaný prípad, na ktorú Sťažovateľ dôrazne poukazoval v samotnom dovolaní, a ktorá kreovala rozhodujúci dovolací argument Sťažovateľa (i. e. nejednalo sa o marginálny argument, na ktorý by nebolo potrebné odpovedať).

Sťažovateľ považuje Rozsudok KS ako aj Uznesenie NS za svojvoľné, nedostatočne a len stroho formalistický odôvodnené, teda arbitrárne, čo v konečnom dôsledku spôsobuje ich nezákonnosť. Odvolací Krajský súd v Nitre sa žiadnym relevantným spôsobom nevysporiadal s dôvodmi odvolania Sťažovateľa, čím inter alia trpí Rozsudok KS dokonca samotnou nepreskúmateľnosťou. Podľa nášho názoru sa rovnako aj dovolací Najvyšší súd SR v Uznesení NS nedostatočne zaoberal dovolacím dôvodom predostretým Sťažovateľom, pričom svoj postup ústavne konformným spôsobom nezdôvodnil.».

Najvyšší súd v napadnutom uznesení po rekapitulácii dôvodov prípustnosti dovolania, osobitne vo vzťahu k § 237 písm. f) OSP dospel k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu netrpí nepreskúmateľnosťou, keďže obsahuje riadne odôvodnenie. Osobitne sa pritom venoval námietke sťažovateľky, podľa ktorej krajský súd aplikoval § 32 ods. 6 zákona o vodách v nesprávnom znení, teda v znení účinnom od 1. júna 2005. Porovnal pritom znenie § 32 ods. 6 zákona o vodách spred 1. júna 2005 a po tomto dni, dal za pravdu sťažovateľke, že krajský súd aplikoval ustanovenie zákona v znení účinnom neskôr, ako si sťažovateľka uplatnila nárok na náhradu ujmy, avšak podľa názoru najvyššieho súdu odkazuje znenie ustanovenia vždy na účinnú právnu normu, teda na vykonávací predpis účinný v rozhodujúcom čase. V dôsledku toho krajský súd podľa názoru najvyššieho súdu neaplikoval „žaden iný, resp. nový právny predpis, použitím ktorého by účastníkov konania postavil pred nečakané, resp. prekvapivé rozhodnutie, obsahujúce nové, resp. iné právne skutočnosti, ktoré by neposudzoval už súd prvého stupňa“. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd konštatoval, že postup odvolacieho súdu bol zákonný a sťažovateľke nebola odňatá možnosť konať pred súdom. Nebol teda daný dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP.

Následne sa najvyšší súd zaoberal námietkou sťažovateľky týkajúcou sa nesprávneho právneho posúdenia veci a dospel k záveru, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, ale mohlo by predstavovať len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Ďalej najvyšší súd dospel k záveru, že nie sú splnené ani iné dôvody prípustnosti dovolania, a preto dovolanie sťažovateľky odmietol bez toho, aby vec meritórne preskúmal.

Ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia poukazujúc pritom aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci *Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B). Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov preto tvorí súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a tiež právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd dostatočne odôvodnil, prečo napadnutý rozsudok krajského súdu, osobitne jeho odôvodnenie, netrpí takými nedostatkami, ktoré by zakladali jeho zmätočnosť a prípustnosť dovolania. Ústavný súd pritom, ako už uviedol vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, nepovažuje za ústavne neudržateľnú ani argumentáciu najvyššieho súdu, podľa ktorej by mohol krajský súd aplikovať nariadenie vlády č. 438/2005 Z. z. aj vo vzťahu k tomu zneniu § 32 ods. 6 zákona o vodách, ktorého aplikácie sa sťažovateľka dovoľavala. Najvyšší súd sa navyše s argumentáciou sťažovateľky dôkladne vysporiadal. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej sú v Občianskom súdnom poriadku upravené podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti vzniknuté v priebehu súdneho konania napraviť v dovolacom konaní.

S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak – na rozdiel od taxatívne vymenovaných väd – (len) v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod [pozri § 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné, vada takejto povahy však sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá (nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 142/09-32 z 9. apríla 2009). Ústavný súd v spojitosti s uvedeným ďalej poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd (napr. II. ÚS 261/06, IV. ÚS 238/07, IV. 499/2011). Najvyšší súd je však aj pri posudzovaní prípustnosti dovolania viazaný ústavnými požiadavkami na dodržanie základných práv účastníkov konania vrátane práva na rozhodnutie, ktoré je dostatočne odôvodnené a nevykazuje znaky svojvôle zachovávajúc pritom ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi právom na riadne odôvodnenie rozhodnutia a ústavným princípom právnej istoty vyplývajúcim z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu (už citované IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011).

Z uvedených dôvodov vyplýva, že najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom vysporiadal s dôvodmi prípustnosti dovolania v rozsahu potrebnom na rozhodnutie. V tomto rozsahu (potrebnom na posúdenie prípustnosti dovolania a zároveň vysporiadajúc sa aj s vecnými námietkami sťažovateľky smerujúcimi proti odôvodneniu napadnutého rozsudku krajského súdu vo vzťahu k aplikácii § 32 ods. 6 zákona o vodách) najvyšší súd v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu dostatočne reagoval na tvrdenie sťažovateľky o prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. V danom prípade preto neexistujú skutočnosti, ktoré by naznačovali aj možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej

neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory najvyššieho súdu svojimi vlastnými. Tak, ako v prípade napadnutého rozsudku krajského súdu aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na to, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. čl. 11 ods. 1 listiny, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocenčné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. Z týchto dôvodov odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

S poukazom na uvedené dôvody ústavný súd rozhodol o sťažnosti tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v petite jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2013